

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 3.

V Celovcu 4. marca 1869.

Leto I.

Amerika,

ali

povsod dobro — doma najbolje.

(Povest za prosto ljudstvo; po poljščini predelal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

Ne daleč od Tuhinja je stanoval grajščak Daniel Fuchs. Pred nekaj leti jo je primahal v ta kraj, kakor sploh tuje, s culjo na plečih ter je prodajal trakti, šivanke, vžigalne klinčke in enako šaro, danes pa je bil že gospod cele okolice. Fuchs je imel svoje napake, kakor jih ima vsak človek in vsak narod; pri vsem tem pa je imel tudi nekaj dobrih lastnosti. On je sicer res nečloveško ravnal s posli, grdo odiral bližnje vaščane, katerim je posojeval denar, tirja je od njih velike obresti in sovražil vse, kar je bilo slovenskega; ali od druge strani je bil varčen, iznajdljiv in je mnogo skrbel za lastno izomiko. Brati in pisati je tudi znal, kajti z lastno pridnostjo in marljivostjo si je pridobil mnogih nauk. Omislil si je raznih knjig in časopisov o gospodarstvu, naravopisji, kupčiji, pa tudi zemljopisja, natoroznanstva in zgodovine ni pozabil. Tako si je nabral dosti vednosti; škoda le, da jih je rabil le sam za sé, in ne v blagor svojih sosedov. Njegovo izobraženje je bilo enostransko, ker si je bistril le um, srcé pa je ostalo zanemarjeno.

Fuchsa je Valentinovo posestvo zelo v oči bodlo, kajti bila je to kaj lepa kmetija. Seznaní se ž njim in ko vidi, da ima grozno veselje do Amerike, začel ga je na vso moč pregovarjati, da bi zapustil domovino.

„Ko bi ti vedel, kako je ondi prijetno!“ djal je Fuchs v slabej slovenščini. „Tam kopljejo zlato, diamante, in v enem dnevi je mogoče obogateti in postati mogočen gospod. In kako gorko je ondi gorko, in rodovitno — delati pa ni treba prav nič.“

Tako mu je hvalil Daniel Ameriko in neumni Valentin je verjel njegovim besedam, in zakaj bi tudi ne verjel, ker mu je Daniel pokazal vse to v raznih knjigah ter mu raztolmačil, ker Valentin se ni naučil toliko v šoli. Od druge strani pa je grajal Fuchs slovensko deželo, rekoč, da je tu samo revščina in trpljenje, ljudje pa zabiti in sirovi. In vendar ni hotel iti Fuchs sam v Ameriko — vselil se je med Slovence in dobro mu je dišal slovenski kraj. Tega pa ni zapazil Valentin, kajti kedar človeka slepota obide, ne vidi nič in tudi ne sliši, kakor divji petelin, kedar poje zjutraj svojim putam in ne zapazi lovca, ki se mu varno bliža, da bi ga ustrelil.

Valentin je hodil po sejmi, posedal pri Danielu in zanemarjal mlin in gospodarstvo tako dolgo, da je začel dolge delati. Tu se je še-le pokazala Danielova zvižanost, ker posojal mu je kaj rad za deset odstotkov na leto, obresti pa je malokdaj tirjal.

Med tem je začel Valentin tudi pri nekem bogatem krčmarji delati dolg. Ta je tirjal samo pet odstotkov in kaj se je menil Valentin, če je moral vrniti mesto pet

in sedemdeset goldinarjev sto, kdo bo gledal na take malenkosti! Tudi je rad vzel včasih krčmar mernik pšenice, ali kaj družega, da bi še nekoliko počakal — in kaj je to prizadelo Valentinu, saj je pridelal na polji. Valentin se je zakopal globoko v dolgove — ali tolažil se je z Ameriko, da si ondi zopet pridobi premoženja, da bodo cvetli tam za-nj zlati časi,

To je trpelo kake tri ali štiri leta; zdaj pa je Daniel jel gledati, da bi si skoraj prisvojil mlin. Ali to ni bila majhena reč, ker Janko in Katrica, Valentinov brat in sestra, imela sta svoj delež pri hiši, kateri je bilo treba ob kratkem izplačati; ali toliko denarja Daniel vendar ni imel, ker je bilo tudi Valentinu treba kaj dati za na pot v Ameriko.

Pa čemu mu je Bog dal možgane v glavo! — Daniel je imel sina Friderika, in ker je bila Katrica zala in delavna deklica, hotel je Fuchs, da bi se omožila s Friderikom. Valentina je Daniel že tudi tolikanj opeharil in dobil v svojo pest, da je v to dovoljil; slednjič je je jel celo sam nagovarjati Katrico, da bi vzela Friderika.

Ali tu se je spekel; Katrica je koj za trdno odrekla, da nikar ne vzame tujca.

Z ženitvijo tedaj ni bilo nič — treba je bilo drugače začeti, da bi se prišlo do mlina. Daniel se je posvetoval s krčmarjem, kako bi opeharil Valentina, ker ubogi Valentin je popolnoma sklenil prodati domovje ter se preseliti v Ameriko. Nasvetoval mu je, naj pregovori tudi Jankota in Katrico k tej reči, ker imata pri njem denar, ker njemu samemu bo jako malo ostalo; ali Janko in Katarina nista hotela nič o tem slišati, da bi zapustila domačo vas ter se preselila tje kam za morje.

„Oj nikakor, nikakor ne, ljubi brat!“ djal je Janko ponosno, „jaz ne zapustim svoje domovine, naj bi bilo tudi ondi v Ameriki, kakor v rajju, naj bi bilo tudi vse res, kar Daniel tveže. Zapustil bi očetov dom le takrat, ko bi bilo treba, kakor nekdanj ranjkemu očetu, — Bog jim daj večno luč — namreč, da bi se boril za očetnjava. Da, takrat bi šel, — sicer pa ne zapustim domačega kraja zavoljo tega, ker je drugod morda nekoliko boljše.“

„In jaz,“ djala je Katrica, „zapustila bi za vselej domačo vas, svoj rojstni kraj, v katerem sem bila odgojena, zapustila bi zemljo, v kateri spé moj oče in dedje, ktero so rosili naši očetje s solzami, krvjo in potom! Tu imam prijatelje, sorodnike in znance, a ondi za morjem nikogar! Ah kje neki najdem takovo cerkvico, kakor je naša gori med drevjem, kje takov zvon, ki bi tako prijetno zvonil k „angelskemu češčenju“? In ondi na pokopališču spé moj oče in mati v gomilah, kdo bi zaljšal potem njuna groba, ko bi mene ne bilo tukaj? In naša vas Tuhinj, tako prijazna in zala, naša domača hišica, hruške in jablane krog mlina, visoke obraščene planine, zeleni travniki, polni duhtečih cvetic, njive pokrite s plodovi, oh moj Bog, moj Bog! kje najdemo kaj lepšega na svetu? In ljudje — ali tudi tam v Ameriki

po slovenski hvalijo Boga, bodo li z nami enake vere, jezika in običajev, ki bi se popolnoma z nami radovali in trpeli, ki bi z nami prenašali težave? Ali ni jih ne — nikakor. — Jaz ne zapustim svoje domačije. Raje grudim tu košček suhega kruha, nego zobljem ondi sladkarije vsega sveta, kar jih duša poželi. O oče, o mati! čeravno spita v temnih grobéh, iz katerih vaju še-le prebudi glas trobente k večnemu vstajenju, vendar vaju ne zapustim, lepšala bom vajini gomili s cveticami in molila bom za vaši duši.“

Katrica je zaplakala in tudi Janko je plakal — Valentinu pa je bilo nekako čudno pri srcu — že je hotel slovo dati svojim naklepom ter ostati dalje v Tuhinji, ali žalibog! predaleč je zabredel v dolgé, več ni bilo pomoči za-nj. Taka se godi vsakemu človeku, ki odlaša poboljšati se in popraviti krivice. „Stara navada, železna srajca“ pravi pregovor.

Slednjič se je prišlo tako daleč, da je prodal Valentin mlin in posestvo, prodal tujemu prišlecu, in tega si je bil sam vzrok; ne nesreča, temuč lehkomišelnost, slabo gospodarstvo in pohajkovanje in slabe navade so ga pripravile tako daleč. Daniel je kupil Valentinov mlin, in dobro ga je opeharil, tako da je ubogemu Valentinu komaj nekaj goldinarjev ostalo po plačanih dolgovih. Daniel je obračunal odstotke in odstotke od odstotkov, in Bog vedi kakove dolgove je še iznašel.

Slednjič se je približal dan ločitve, ko je Valentin zapuščal z ženo Tuhinjo, da bi se preselil v ono ljubeznivo Ameriko; ali takrat je zgubil Valentin nekako vse veselje, kajti odpravljal se je, kakor bi šel k smrti. Kedar se je ozrl na zvonik, na pokopališče, na domači vrt, bilo mu je, kakor bi mu kdo z nožem srce prebodel. Takrat še-le je čutil neštevilnih trpljenj, ki so ga čakala; takrat je spoznal, kako zelo se je pregrešil, da ni slušal besedi umirajočega očeta, da je prodal lastnijo svojih dedov. Janko, Katrica, sorodniki in sosedje so stali zraven, in vsi so bili žalostni, vsi so milovali Valentina. Čuda, da mu takrat ni počilo srce bolesti, takrat je občutil žalost, neizmerno žalost — in življenje mu je tako omrzelo, da je hotel skočiti pod mlinska kolesa.

Začel je slovo jemati. Poslavljal se je tako, kakor bi se imel sniti z njimi še le v Jozafatovej dolini, poslavljal se je, kakor oni, ki že nima nobenega upanja več, in slednjič je djal: „Bog vas obvaruj!“ Zdaj se je vsedel na voz, da bi se odpeljal do bližnjega mesta, od koder bi potem dalje potoval proti Hamburgu. V tem hipu mu pride s pošte list. Mlakar ga brž odpečati, pogleda na podpis in glej! bil je to list od Antona Brodarja, onega Štajerca, ktereга je pred nekaj leti pogostil.

IV. List Antona Brodarja iz Amerike.

Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Preljubi Valentin!

Morda še niste pozabili, ljubi Valentin, onega nesrečnega tujca, ktereга ste sprejeli pred nekoliko leti pod svojo streho. Oni nesrečnež sem bil jaz Anton Brodar. Prišel sem srečno v Ameriko, in iz te dežele vam pišem sedaj list. Pred vsem zahvaljujem se vam in vaši ženi za gostoljubnost, ki ste mi jo skazali — naj vas blagoslovi Bog, ki povrača kupo vode, dane ubogemu z ljubeznijo, vse dni vašega življenja!

Morda želite kaj izvedeti o mojih dogodkih, kako mi je šlo doslej, posebno o Ameriki. Hočem vam napisati nekoliko vrstic.

Moj Bog! danes, ko to pišem, je ravno sv. večer. In ko se spomnim v tem trenutku domovine in svojih

bratov Slovencev in svojih mladih let, krvavi mi srce in nehoté silijo mi solzé v oči. Zvezde blišče na nebu — in ravno sedaj pričanja se po Slovenskem veselo koldovanje, glasé se pobožne pesmi: „Pastirci vstanite,“ Angelj prikazal pastircem se je“ in druge, otroci pa hité k jasicam, gledat novorojeno dete. Mize so pokrite z raznimi jedili — na prtu hleb kruha. Povsod je veselje — jaz sem tu edini, kakor puščavnik, oddaljen od svoje domovine, enak listu, ki ga otrese veter z drevesa, da pade v valovje, da bi utonil. Nimam je žive duše, s katero bi se mogel pogovoriti po slovenski, nimam ljubih znancev, nimam cerkve, v kateri bi mogel pomoliti, kajti najbliža cerkev je več milj od tod, a tudi ondi se ne poje pri maši slovenski.

Ali kaj, sem morda li jaz sam žalosten — ali ni še nesrečniših od mene? O so, so — ubogi sužnji trpinčijo se, kakor neumne živali v rokah neusmiljenih gospodarjev. Jaz vživam vsaj prostost, oni pa še te nimajo.

Taka je, žalostim se — a vendar je Amerika lepa, bogata, blagoslovljena dežela, kakor jih je malo na svetu. Posebno ta del Amerike, v katerem jaz prebivam, je neizrekljivo krasen. Visoke gore se dvigajo v nebo — veliko više, nego naše planine doma — neizmerne reke, proti katerim je Sava le majhina vodica, ženó svoje mogočne valove, in ob bregovji se prostirajo gozdje, katerih se še ni doteknila nobena sekira, pri njih pogledu človeka nekako strmenje prevzame. Različna drevesa, velikanska v nebo kipeča, stojé mogočno z velikimi vejami, in po njihovih mladikah se ovijajo različne rastline, prepletene z najkrasnejšim cvetjem. Od daleč se čuje mogočno šumenje, kakor glas pobožnih pesem, kje daleč prepevanih, in res je to pobožna pesem, kajti prepeva jo natora sama na čast Stvarniku. Misli si še k temu premile pesmice tičev, in imel bodeš najprijetnejšo godbo na svetu. Samo enkrat sem bil v takovem gozdu, in tega trenutka ne pozabim vse življenje. Koliko je tu raznih rastlin in visocih dreves, na primer: palme velika, vitka drevesa, ki rodé orehe, tolike kot otročje glave, ter dajó vino, moko, maslo in mleko, pa še družega živeža. In kako je zemlja rodovitna — koliko je tukaj žita, sadja in cvetic? Drevesna volna, rajž, kava, sladkorjevo steblovje in druge enake rastline rasto tu skoraj brez obdelovanja. Tu je mnogo dražih kamenov, zlatá, srebrá in družih kovin, da bi moral tu človek srečen biti, kakor se nam zdí na prvi mah. Prav za prav bi tudi jaz ljubil Ameriko z dušo in telesom, ko bi bila moja domovina. Oh stokrat bolj čislam pesek ob Savi in Dravi, nego vso krasoto amerikansko — in bil bi najsrečnejši na svetu, ko bi mogel otrestiti z nog tuji prah, in vrniti se v slovenske kraje, če bi tudi družega ne imel, da bi vsaj počival v domačej zemlji.

Ko sem hodil v šolo, bral sem o slavnem Grku Odiseju, ki se je klatil deset let po morji in daljnih deželah. Nekdaj je prišel na otok, kjer je stanovala prezala boginja. Odisej jej je bil zelo všeč; zato je hotel pridržati pri sebi za moža ter ga obdarovati z neumrljivostjo. Ali Odisej (spomnivši se žene in edniga sina, ki je zapustil še otroka, in otoka Itake, svojega rojstnega kraja, kateri, čeravno skalnat in nerodovit, bil je vendar le njegova domačija) rekel je, spomnivši se vsega tega, za trdno boginji: „Prezala moja vladavka! lepa si, kakor nobena nevesta na svetu, in otok, na katerem prebivaš, je prijeten in vabljen, in dragocena je neumrljivost, in vendar bi vse to rad dal brez pomisleka, da bi le samo od daleč videl svojo

domovino, otok Itako, in domači dim valiti se iz očetovske hiše proti nebu, potem bi rad umrl. Nočem tedaj neumrjočnosti, nočem tebe za ženo, kajti brez domovine me nič več ne veseli — in prej ko bo mogoče, spustim se zopet na morje in odjadram proti domovini. Ali se vrnem v očetnjavo, ali pa poginem v morskih valovih!“

Spomnili se boste, blagi Valentin, da je tudi ta pripovedka izmišljena, kakor ona o Midi, ker na svetu ni bilo nikdar bogov in boginj, ker le en sam je Bog, stvarnik nebes in zemlje; ali ta pripovedka brani v sebi važne nauke, kakor orehova lupina, ki obdaja okusno jedro. Odisej je bil pogan, in vendar je tako ljubil domovino, da se je vsemu, kar bi ga bilo moglo najbolj mamiti: neumrjočnost in imeti za ženo prezalo boginjo, naravnost odpovedal, da bi le videl dim domačega ognjišča, če bi zarad tega tudi življenje izgubil.

(Dalje prihodnjič.)

Sin kmečkega cesarja.

(Povest iz XVI. stoletja; spisal J. Jurčič.)

(Dalje.)

V. Zmenjena ženitev.

Gospodar v Šrajbarskem turnu je bil vdovec. Imel je eno samo hčer, Heleno, koja je bil v tem času, ko se naša povest godi, blizo dvajsetih let. Njej je bila namenjena po očetovej smrti dedšina vsega posestva Šrajbarskega turna. Želel je tedaj oče zeta dobiti, da bi mu bil po volji, vreden naslednik njegovega rodu, podpora njegovej hčeri in njegovej starosti.

Ker je bila lastnija precej velika, ponujalo se je zetov obilo in stari je imel kje izbirati.

Tudi Jošt baron Turen je prišel ravno s tem namenom, da bi svojega mlajšega sina Viljema ponudil. Mudil se je v gradu že več tednov. Med tem časom je grajski gospodar in gotovo ž njim vred tudi njegov gost zapazil, da se je med lepo Heleno in mladim baronom prijateljstvo sklenilo, o katerem ni nobeden mogel dvomiti, kam meri.

Grajski, kteremu se je mladi Turen vedel močno prikupiti, ni bil nejevoljen te zveze in pogodba med očetoma je bila hitro gotova in sklenila sta zaročitev.

Ker se je pa mladenič obema še premlad zdel za tako važen korak, ki človeka veže za vse življenje, in ker je grajski po pravici djal, da je v tedanjih nevarnih časih treba trdnega, izvedenega gospodarja na gradu, pobogala sta se, da se poroka še za dve leti odloži. Med tem časom pak je bil Jošt Turen namenjen, poslati sina iz dežele, da se kaj priučí, značaj utrdi in bolj možat postane.

Ker se vsled te pogodbe med očetoma, ktere sta se tudi sin in hči veselila, ni več prav spodobilo, da bi mlada dva namenjena zaročenca pod eno streho stanovala, sklene baron Jošt Turen zapustiti s svojim sinom gostoljubnega starega prijatelja na Šrajbarskem turnu in vrniti se na eno svojih posestev, kterih je več imel.

Debel sneg je bil zapadel. Popotovanje je bilo tedaj tačas, ko še ni bila dežela s cestami preprežena, prav težavno. Silil je grajski gosta, naj še nekoliko časa ostaneta, da sneg odkopni ali da se vsaj pota razhodijo.

Vendar ker se je že božič bližal in iz gori omenjenih razlogov ostane Jošt Turen pri svojem sklepu, in določen je bil dan slovesa in odhoda.

Bilo je mrzlega meglenega jutra. Hlapci so imeli konje osedlane v dvoru, stara dva si sežeta v roke, nevesta se jokaje od mladenčeve poslovi in koj potem odjahata plemenitaša oče in sin s svojim hlapcem in dvema oboroženima služabnikoma, koja jima je bil grajski za spremstvo do polipota vsilil rekoč: da morda vendar ni tako varno potovati po samotnih potih, kakor bi si mislil.

Kmalo je gosta megle zakrila odhajajoče krdece očem starega grajskega in njegove hčere.

„Zdaj bova zopet sama, Lenica“ pravi oče in se obrne v grad. Te besede izvajajo v novič solze iz oči nevestinih.

„No, dve leti bo kmalo preteklo, in potlej bosta združena za zmerom; saj tudi popred nisi jokala, ko ga še poznala nisi,“ pravi stari smeje se.

„Jaz se bojim, da se ne bi kaj huđega pripetilo.“

„Ne bodi neumna,“ pravi oče in oba gresta iz dvora v grad.

VI. V vinskem hramu.

Ravno to jutro na vse zgodaj je bila v samotnem vinskem hramu ne daleč od pota, ki drži od Šrajbarskega turna proti Savi, zbrana družina devetih mož.

Sedeli in stali so krog soda in lončena majolka je romala okrog in okrog. Pol hleba kruha je eden v roci držal in ga lomil in ponujal zdaj temu in onemu. Vrata so bila priprta, tako da je bilo na pol tema. Tiho so se pomenkovali. Ob stenah so bile prislone sekire, debele težke palice, v ktere so bili ostri žreblji zabiti, in dve puški.

Bili so to prognani, ubežni kmetje iz poslednjega punta. Vsi so bili nekako divjih odurnih obrazov. Kosomana med njimi lahko spoznamo.

„Le pijte, kakor morete,“ pravi Kosoman „samo varujte se, da ne bo kateri pijan. Težko delo imamo. Korajže bo treba.“

„Martina še ni. Morda ga ne bo in potlej ne vemo, ali bo kaj ali ne,“ pravi eden možakov.

„Gotovo pride povedat, kedaj pojde oni gosposki pes iz grada.“

„Kje ga bomo prav za prav počakali?“ vpraša drugi.

„Doli v ovinku — pravi Kosoman. — Pol se nas vstopi v goščo na eno stran, pol za skalo na drugo. Ko bodo mimo prijezdili, planemo hitro na nje in pomečemo je na tla. Hlapca malo obstrelite, potlej naj pa uide, če hoče. Njega nam ni treba, da imamo le starega, in dobro je, če še sina dobomo. Le naglo storimo, da se ne bo utegnil braniti; zakaj trden je še in veliko opravlja bi imeli ž njim, če bo utegnil meč iz nožnice dobiti. Sina se še mleko drži; njega vsak potere. Saj nas je devet, tam je pa prav za prav samo eden.“

„Kaj pa, če jih bo kaj več? Če bo kaj hlapcev s Turna?“

„Saj jaz vem, da bodo samo trije. Martin je bil včeraj v gradu in je slišal, da ne mara, da bi ga kdo spremljal“ pravi tretji.

„Lotimo se jih, če jih le več ne bo ko nas,“ pravi Kosoman.

„Potlej pa pobijemo, kar se da,“ pristavi drugi.

„Njega ne do smrti. Živega moramo imeti.“

Zdaj zaslišijo stopinje po snegu in obmolknijo. Vrata zaškripljejo, Martin stopi v hram in pravi: „Le hitro, predno bo eno uro, mislim da bodo šli.“

„Koliko jih je?“ vpraša Kosoman naglo.

„Pet“ odgovori oni.

Vsi malo osupnejo.

„Ktera dva še?“ vpraša eden.

„Tista dva Vlahi, ki v gradu služita.“

Kosoman zaškrilje z zobmi. Ta dva hlapca sta bila znana, da sta trdna in da sta bila že večkrat v boji. Da se na svoje pajdaše ne sme posebno veliko zanesti, to je Kosoman vedel.

„Vendar mi uiti ne sme. Hajdimo!“ Izpijô iz majolke, poberô vsak svoje orožje in za vrstjo odhajajo skozi vrata. Martin ostane sam. Da bi utolažil svojo vest, ki mu je morda očitala, da je po Iškarijotovo enega človeka izdal in mu do nesrečne smrti pomagal, vsede se k sodu in začne piti na vse duške.

Med tem oni možjê tiho koračijo skozi vinograde do gozda in potem med drevjem proti potu. Sneg je bil zamrznil tako, da se ni vdiraló in sled se je komaj poznal.

Pridejo do mesta, kjer so bili namenjeni prežati. Kosoman je razstavi in jim še enkrat zatrdi, kako naj se obnašajo. Tistima dvema, ki sta imela puški, veli naj merita vsak v enega Vlahov, grajskih hlapcev. Počenejo za grme in za veliko skalo in vse je tiho.

VII. Prvi poskus maščevanja.

Pot je bil še malo razhojen. V zmrzlem snegu so se konjem noge vdirale, da so jim bili členki nad rogom krvavi. Zató je baron Jošt Turen ukazal, konj ne pri-ganjati in jezdili so prav počasno. Kjer je bil pot slabši in oži, šli so kakor divje gosi, eden za drugim v vrsti. Le po nekterih mestih sta jezdila oče in sin v štríc.

Bodi si, ker je svoj namen na Šrajbarskem turnu prav dobro dosegel, ali ker je bil proti domu na potu, stari baron je bil prav dobre volje. In čeravno ni imel po svojej nekako ostrej natori navade z Viljemom, svojim sinom, govoriti o samem sebi, pravil mu je danes različne dogodke iz svojega življenja, o turških bojih, v kterih je on poveljnik in zmagovalac bil, o poslednej kmečkej vojski i. t. d. Ravno ker je bilo to nenavadno, poslušal ga je sin zvesto in z neko otročjo hvaležnostjo, tako da so mu hitro zginili grenki občutki prezgodnje ločitve od namenjene mu neveste.

Na zadnje mu je oče ravno pravil o kazni, katero so bili on in drugi obsodili Iliji, tako imenovanemu kmečkemu cesarju.

„Meni se zdi, oče — pravi Viljem — da je bila to prehuda kazen, da ste ga z razbeljenim železom umorili. Ta človek je bil vendar hraber in pogumen mož. Ali bi ne bilo bolj pravično kar vstreliti ga, ali ob glavo deti, da bi bil lagljo smrt storil?“

„Tega ti ne umeš — odgovori oče. — Izgled in strašilo smo morali dati temu nepokornemu ljudstvu za večne čase. Kmet je trdovratnejši in upornejši, če bolje ravnamo z njim. Nobena kazen za-nj ni prevelika, če se predrzne ustavljati se. S prizanašbo in dobroto ne boš nikdar dobro opravil pri njem.“

Sin morda ni bil tega prepričan, ali ker je oče rekel, da je tako, moral je verjeti, zakaj oče je bil star, skušen in spoštovan pri pametnih ljudeh, kteri so bili tudi po sinovej misli le plemenitaši.

„Ali mislite, oče, da so kmetje zdaj za vselej ukroteni?“

„Malo ima to ljudstvo razuma, — odgovori baron — vendar naši meči so jim že toliko trde glave pomeščali, da bodo menda sprevideli, da niso za orožje vstvarjeni, če jim ga mi v roke ne damo, tedaj tudi ne da bi z nami bili v enej vrsti. Sprevideli so, da ne pomagá družega kakor pokornost. Jaz sem imel lani samo 500 v naglici zbranih ljudi in 2000 sem jih v poli ure raz-

podil. To jih bo menda podučilo. Menda se ne bodo z glavo ob kamen zaletovali.“

„Pa pravijo, da je tistega Ilija sin še živ. Ta bi morda še enkrat kaj začel.“

„Ni se bati. Ne bo dolgo, da ga dobimo in šel bo za svojim starim.“

V taci pomenkih so bili prijezdili blizu ovinka, kjer so kmetje s Kosomanom na nje prežali.

Po sreči ali nesreči je pomolil eden teh mož izza grma glavo, da bi videl, kako blizu je sovražnik.

Viljem ga je videl.

„Tam za onim grmom je nekdo skrit,“ pravi kazaje očetu na ono mesto. Stari vojščak pogleda tje, pa pravi: „Ti potuhnjenci se še ne upajo človeka srečati. Raje se skrije.“

„No, bomo videli, kaj dela.“

Viljem pokliče enega hlapcev, ki so nekaj od njih zadej jezdili in mu veli: „Pojdi naprej in spodi izza le-onega grma zajca. Videl sem ga.“

Hlapec, grajski Uskok, misli, da je res zajec tam, spodbode konja in kmalo je bil v ovinku.

Ta hip počí puška, hlapec se zvrne raz konja in pade v sneg. Kosoman in njegovi pajdaši skočijo na pot in obsujejo barona in njegovo krdelce. Drugi strel ni nobenega zadel.

Vname se boj. Kosomanu ni že zarad tega po sreči šlo, ker ni mogel barona nenadoma napasti.

Težki baronov meč v hipu ob tla vrže dva kmeta, ki sta se nerodno branila s svojimi sekirami, trije pobegnejo koj, trije kmalo za njimi.

Kosoman opazi, da je sam, popusti mladega barona, kteremu je bil meč z rok zbil in ga na tla vrgel, in ker ni hotel, da bi ga pobili ali vjeli, uide v goščo, kamor ni mogel nihče za njim. Bil je poslednji čas za-nj, zakaj oče je bil zapazil, v kakej nevarnosti je sin.

Viljem je bil prav malo ranjen. Ravno tako baronov hlapec.

Vrnili so se na Šrajbarski turen. S strahom je grajščak slišal to novico. V naglici pošlje vse svoje oborožene hlapce gozd preiskat in nekaj družih po ranjenega hlapca in dva kmeta, ki so na mestu obležali.

Samo ob sebi se razume, da se je baronovo od-potovanje zopet odložilo.

Eden hlapec je bil v boji Kosomana spoznal. Hitro po vsej okolici se ta novica razširi. Vsi so pričakovali, da je to samo začetek nove kmečke vojske.

Proti večeru pridejo hlapci nazaj. Prineso ranjenega tovarša, onih dveh kmetov ni bilo nikjer. Tudi v gozdu niso žive duše videli.

Samo Martina so našli v vinskem hramu pijanega. Ker je grajščak menil, da ta morda kaj vé, dal ga je zapreti. Ko se je iztreznil, izpraševali so ga ostro in žugali mu, če ne bo resnice povedal. Martin se naredi neumnega, pravi da ni slišal ni videl ničesa, da je mislil iti v neko sosednjo vas, medpotoma našel oni hram odprt in šel vino pit.

Drugi dan pa je bila Martinova kočá zaprta in njega ni bilo nikjer. Ljudjê so si šepetali, da je šel v hribe h Kosomanu.

Tudi stari svetokriški fajmošter zve vse te reči in ta žalostna novica ga tako pretrese, da si za trdno nameni izbrisati stričnika iz spomina. Da pa dobri mož tega ni mogel, priča to, da mu je žalost za-nj prinesla dolgo bolezen, od ktere je do prve spomladi komaj malo okrevla.

(Dalje prihodnjič.)

Kristijanovo maščevanje.

Povzdignil je Gospod rokó mogočno,
Da kazni njega, ki ga zaničuje,
Venustijana, ki se krvoločno
Z moritvijo kristjanov nasladije.
Oči, ki so mu tolikrat žarele,
Če reke so krvi krščanske zrele,
Če v boji z zvermi, v kratek čas drhali
Kristijani so raztrgani padáli —
Oči zadene kazni; bolečina
Neznana tako dolgo je divjala,
Da je izgubil vida moč, da tmina
Je gosta, črna ga za zmer obdala.
Kaj hasne mu zlató, kaj vsi obeti?
Vsi zdravniki, ki jih je sklical skup,
Ne morejo mu bolečine vzeti,
Pogana grabi groza in obup!

Tedaj se spomni, da je nekdaj slišal
O škofu, ki ko angelj tu živi,
In ki ga Bog posebno je povišal,
Podaril čudodelne mu moči:
Pomaga večkrat da z močjó molitve,
Kjer upati nobene ni rešitve.

Kot človek, če ga voda je odnesla,
Od bilke upa več, ko pred od vesla,
Takó je up zdaj ves za Venustjana
Pomoč zaničevanega kristjana.
In sveti mož, Sabin imenovan,
Ki kakor brata ljubi še pogana,
Na skoraj pride pred Venustijana,
Ki v bolečinah strašnih vije se,
Kot da oči mu žerjavica žge.
V imenu Kristusovem ga pozdravi,
Le z divjim stokom mu pogan odzdravi.
Pred postelj kleknil starček je na podu,
In molil tiho, dolgo je k Gospodu,
Goreče, kot zamaknjen gor v nebó,
Po sivej bradi solze mu tekó.
Pa ko izmoli, stopi pred pogana,
Ki muči bolečina ga neznana;
In srce mu zaupanje napaja
In čuden ogenj mu oči navdaja;
Roké drži razpete nad glavó
Sovražnikovo, in strmi v nebó.

In lejte čudodelno božjo moč!
Svitlobe žark mu zamigljá skoz noč,
In mrena gine, ko pred solncem tmina,
Preneha stok, preneha bolečina.
In zdi se knezu, kot da sladko sanja,
Da zlata zarja črno noč odganja,
Svitlost se širi, tma beži na stran,
In izza tme zasije beli dan! —
Kdo knezovo veselje pač popiše?
S pogledom hrepenčim solnca iše,
In lic človeških, in lepot sobane,
In veličastja hribov in poljane!

Pa glej, ki bil je ravno kar vesel,
Kaj je zamizal, groze se zavzel,
Da le počasi spet oči odpira,
In zmočen ves na škofa se ozira?
Ne moti se, resnica strašna je:
Sabinu so roké odsekane! —
„Kdo je“, zavpije knez „Vam storil to?“
Ta maščevanje moje čutil bo!“
„O ne prašajte me“, odgovori Sabin,
Ódpustil davno sem hudobni čin;
Pa milost tudi bi od Vas prejel,
Ki je s sekiro mi roké odvzel.
Na križu Kristus molil je za njé,
Ki bodli so nogé mu in roké,
Takó sem dvigal revne jaz lakti,
Sovražniku Gospod da odpusti.“ —
Pa vse zastonj! knez tirja, da pové
Na tenko brez ovinkov mu imé.
Tedaj z besedo tiho dé Sabin:

„Ne čudim se, če slab Vam je spomin,
Ker davno res je, kar sem pripeljan
Pred Vas sodnika djál: Jaz sem kristjan.
Dijakona sta moja isto djala,
Z življenjem srčnost svojo sta plačala.
Al moje glave niste hteli vzeti,
In hujšo kazni moral sem trpéti.
Predali ste me rabeljnu v oblast,
Da bi trpinčil me, drhali v slast,
In slednjic da odseka mi roké,
Da nikdar več moči ne zadobé,
Povzdigniti Boga, ki hrepenenje
In moje duše celo je življenje.
Pa saj odpustil vse sem davno že.“

In Venustjanu strese se srcé!
Krščanske je ljubezni čudna moč
Predrla stare goljufije noč.
Kar s takšno ljubeznijo navdaja,
To iz nebes, to od Bogá izhaja!
Kraljestvo tme se ruši; 'z podrtije
Poganske, črne — križa žark zasije.
In zdi se knezu, kot da sladko sanja,
Da zlata zarja črno noč odganja,
Svitlost se širi, tma beži na stran,
In izza tme zasije beli dan.
In knezovo veselje je brez mere:
Pozdravlja solza solnce svete vere!

V. M.

Srenja pod lipo.

Prva nedelja.

(Dalje.)

Kako imeniten in važen je tedaj nauk o kmetijstvu
in koliko vam koristi! Ne opuščajte ga in hodite pridno
pod lipo. Ne mislite, da je vam on previsok, kajti vse
to vam bode gospod učitelj po domače v našem slo-
venskem jeziku razkladal in če bode treba, tudi v djanji
razkazoval.

Na to seže sosed Gropa v besedo: „To je vse
prav za druge Tihodolce; a kaj bodem jaz počel, ki
imam veliko in prostrano zemljišče in polno skal; vrh
tega mi pa živina to malo popase.“

Učitelj: Poznam vaše posestvo tako dobro, kakor
svoje njive; kamen je le površen in se da lahko izruti
ali pa izstreljati, potem naredite iz njega ograjo; tak
suh zid je veliko bolje od živih plotov, ki drugim rast-
linam živéž jemljó. Drevje ondi krepko raste, žita dobro
vzhajajo, posebno se trta veselo obnaša.

Župan: Na svojem popotovanji po Italiji sem po-
gosto na take ograje naletel, in ako sem poprek polu-
kal, oh, to je bilo milota! tako je vse bohotno rastlo.

Učitelj: O tem pride prilika drugi pot govoriti.
Dajmo, prosim, mir gospodu župniku, da svoj govor
dokončajo.

Župnik: Imamo pa še veliko grše skale, nego so
one na Groginem zemljišču, ktere ne le našo večno
srečo, ampak tudi časno ovirajo. Taka skala je napuh.
Prevzetnik misli, da je najmodrejši in da vse vé; zato
pa tudi zametuje vsaktere dobre svete. Seme lepih
naukov, ktero pade na to skalo, ne more pognati. Samo-
lastna škoda, ali pa tuja sreča ga včasih izmodri. Druga
trda skala je trma, se le starega držati in staro hvaliti,
vse novo pa zaničevati. Prazen je izgovor takih ljudi:
Tako so naši spredniki delali, enako hočemo tudi mi.
Da bi bilo to zmerom veljalo, naša domovina bi še danes
kakor za Jezusovih časov samo piro, oves in proso rodila

in smrečje in hrastovje bi še dalje naša polja pokrivalo. Sveto pismo nam veli vse poskusiti, dobro pa ohraniti. Tretja skala so vraže in prazne vere, ktere pravo vero temne in jej ne dajo prav svetiti, odpirajo vrata največim zlodilstvom in segajo globoko v srce kmetijstvu, ktero one podjedajo in zadržujejo. V spričevanje mojih besedi vam to resnično zgodbo povem: V nekem selu so prazno vero imeli, da je greh gosenice pobijati in, ako bi jih kdo odganjal, pojedle bi one njega samega. Pripetilo se je pa, da so gosenice na odnotno zelje prišle. Mimogredé so jih seljani nagovarjali: Gosenčice, le jejte! samo tudi nam kaj pustite. A te požeruhinje jih niso slušale ter so zelje do poslednjega kocena (štora) obrale. Drugi ljudje, ki so jim branili, so dovolj zelja imeli, tem babjevercem so se pa po njem pedanj dolge slin cedile. Taka skala je tudi lenoba, taka zapravljivost, taka igranje, taka gizdava obleka, taka nesnažnost; vidim še celo grobljo skal, kamenov in vališa, kterih vas hočem ali v cerkvi ali pod lipo, kakor prilika nanese, opomniti. A ne morem svojega govora dokončati prej, nego vas paznih ne storim še na eno grdo grdo skalo, ktero je naš dušni sovražnik na dnu pekla pobral in jo med nas trešil — jaz menim zavid (nevoščljivost). Zavidnež je žalosten, kedar se drugim dobro, vesel pa, kedar se jim slabo godi; on skriva pred drugimi svoje dobre skušnje in se da črnemu žolcu zapeljati, da drugim še škodo dela, na primer: cepiče polomi, žito pogazi i. t. d. A kaj je s tem bolji, da ga zavid vjeda? In kaj mu hasne, če so sosedje ubožniši? Vendar kedar je sila, ne more nobene pomoči od njih dobiti. Ta greh pa tudi nasprotuje krščanski ljubezni, ktera veli: Vse, karkoli hočete, da vam ljudje storé, tudi vi njim storite; in zopet: Jokajte se z jokajočimi in veselite se z veselimi. Pa tudi s sedanjim časom se ne sklada zavidnost, kjer se vse le zлага in združuje. Kakor vže združena molitev pri Bogu veliko premore, tako zjedinjene dušne in telesne moči veliko več izdajo. Zato vstajajo povsod družbe postavim: Družbe za kupčijo, za omiko, za književnost, za kmetijstvo in še druge. Sedanji čas se po pravici zove čas zjedinjenja in družb, in kaj porečete, ako vam povem, da v drugih krajih še na kmetih stopijo cele občine ali več vasi v družbe ali bratovščine, da si pridobé dnarno istino (kapital), ktera je za hasnovito kmetovanje toliko potrebna.

Učitelj: Res da tako napravljajo: prvič zložijo začetniki take bratovščine neke dnarje v ta blagi namen; drugi morajo novi udje, ki pristopijo svojo vpisnino plačati in tretji se nahaja povsod več takih dobrotnikov, kteri tej družbi ali v življenji ali po smrti kaj darujejo. Ker ta denar nikoli mrtev ne leži, narašča od leta do leta, bogati celo občino in jej je v veliko pomoč in korist. Posojajo se pa denarji ubožnim ali zadolženim kmetom z malimi obrestmi, da si pomagajo in odernom v pesti ne pridejo; oddajajo se pa tudi takim, ki jih štibra stiska, slaba letina tare ali kteri bi radi kako kupčijo ali kaj drugega koristega počeli; in ako ostane denarja kaj odveč, more se na druge stvari obrniti, ktere občini kaj hasnejo.

Župnik: Oh, kako bi bil vesel in Boga hvalil! da tudi mi tako bratovščino imamo; kmalo bi nehali naše ubožstvo.

(Prihodnj. konec I. ned.)

Prava Slovenka.

(Po „P. prij.“ poslov. I. B.)

Slovenka ljubi domače življenje in vse, kar je z njim združeno; to je njena radost, njeno blaženstvo. Ona marljivo dela, mar jej je reda in čistosti in skrbi za svojega moža, ktereга presrečno ljubi, — to je za Slovenko največja čast. Ona je v vseh rečeh zgled svojim otrokom, ktere izreja Bogu in domovini na čast, in si tako venec neumljivosti spleta. Nedolžnim otrokom skrbno odgojuje prav, zbuja v njih ljubezen do dobrih del, do resnice in pravice, odvrča je pa od hudega in goljufije ter je napeljuje na red, marljivost in stanovitnost. Poštena Slovenka je dobra domorodkinja, ki ne zahteva drage, lepe domovine in ljubim otročičem svojim z materinim mlekom že vliva sveto misel za domovino v prsi in srce; pripoveduje in peva jim lepe ginljive pesmi o Slovencih, o njih slavnih in zaslužnih možeh, o srečnih in nesrečnih dnevih one ljubljene matere, ktera nas je rodila, ktera nas hrani in vzdržuje in ktere solnce nas ogreva, t. j. o dragej in lepej domovini našej.

Slovenka ne pozna večje sreče kakor je tista, za ktero jo je Bog odločil. Ona pomaga, kjer more, tolaži tistega, ki tolažbe potrebuje in solze pretaka, kedar vidi, da mu pomagati ne more.

Takošna je, in treba je, da postane takošna vsaka Slovenka, — človeštvo in narod jo bode blagoslavljal zaradi njenih dobrih del. Nepozabljena ostane pri rodbini in narodu slovenskem!

Severna luč.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

Kamor koli se ozremo po zemlji, povsod najdemo novih čudežev. Ni ga tako zapuščenega kraja, da ne bi mu bila podelila narava kake prednosti, ki z obudovanjem napolnjuje človeško srce. — Puščava je gotovo dolgočasen enoličen kraj, kar že ime naznanja, a vendar hrani v sebi čudeže, ki se ne dobé nikjer drugej. Kdo še ni slišal ali čital o fati morgani ali zračnih prikaznih? Popotniki žejni in oslavljeni komaj lazijo dalje po pekočem pesku, jeziki so jim suhi, obraz poln žgocéga prahu, kar nakrat zagledajo v daljavi lepo zeleno oazo — s travo obraščen prostor, po katerem curlja bister studenček pod senčnatimi palmami. Svoje zadnje moči zberó in hité proti zaželenemu kraju, ali o joj! ko pridejo bliže, izgine vse nakrat in zopet ni videti drugega, nego rujavi pesek. Vse to je bila goljufiva zračna prikazen.

Enako čudna prikazen je tudi severna luč, ki tako čaravno razsvetljuje noči na severji. Kakor pa je navadno težko naslikati nebesne prikazni ter jih s prostim popisom človeku predočiti, tako je tudi s severno lučjo. Kdor še nikdar ni videl zahajati solnca v puščavi ali na morji, kdor ni videl rudečiti se snežnih vrhuncev visokih goró o večernej zarji v temno-žarečih barvah, ta ne more vsega tega popolnoma zapopasti samo iz kacega popisa. Tem teže popisati je severno luč, ki se vedno spreminja.

Temna noč je razprostrla svoja krila po s snegom pokritej zemlji; zvezde migljajo medlo skozi gosto meglo, ki večidel obdaja severno podnebje; sedaj se prikaže na obzorji široka leskeča črta v polokrogu, ki vedno več

narašča in neprenehoma miglja, mnogokrat več ur zaporedoma. Potem pa šinejo iz tega ognjenega kroga zdaj posamezni žarki, zdaj ognjeni repovi v skupinah na različnih krajih obzorja ter se združijo na vrhuncu v veliko ognjeno morje, ki neprenehoma spreminja svojo podobo. Slednjič se združijo vsi žarki v krasno ognjeno kupljo ter naredé podobo velike krone; s tem je prikazen končana. Severna luč je na obzorji jasno — krvavrudeča, v sredi blede-zelena, na vrhuncu pa rumenkasta. Neprenehoma se širi in miga sem ter tje po obnebi vedno hitreje in hitreje. Zemlja je čarobno razsvitljena. Temno morje ondi v daljavi je videti čisto črno, po njem se podé valovi, kot ognjene gručice, neizmerna snežna planjava blišči se raznih barev, dokler se ne izgubi daleč tam ob temnem hribovju. Vse miglja, vse trepeče na zemlji, skalni vrhunci pa se žaré, kakor bi plameni švigali iz njih. In vse te krasote ne drami nič, povsod vlada tiha noč.

Slednjič jame krona bledeti, dolge ognjene poteze se trgajo, žarki vedno bolj krajšajo in bledé. Potem nastanejo na nebu sem ter tje raztresene blede, sivkaste proge, ki stojé nekaj časa nepremekljivo, potem pa se spremené v belo, redko meglo, dokler slednjič tudi ta ne zgine.

Prikazen je zginila in zopet se vleže temna noč po zemlji, kakor prej, ki se po ravno minulej krasnej svitlobi še temnejša zdí.

Francozje na Ruskem.

Vsemu svetu znana je nesrečna vojna Napoleona I. proti Rusiji 1812. leta. Njegove zmagovite trupe, ki se niso ustrašile nobene človeške moči in pred kterimi je trepetala skoraj vsa Evropa, pobrila je popolnoma ostra ruska zima. Le malo revnih ostankov poprej tako silovite armade se je zopet vrnilo v domovino; Napoleonu pa, ki se je poprej ošabno ustil proti papežu, rekoč, da bi rad videl, če bo njegovo prokletstvo vojakom iztrgalo orožje iz rok, napočila je osodna ura, ki ga je treščila z viška zemske slave v prah. —

Jeseni 1812. leta dospé Napoleon s svojo armado v Moskvo, kjer misli ostati čez zimo, da bi spomladi iznova vojsko pričel zoper Ruse. Pa sedaj mu je spodletelo. Komaj so vojaki posedli mesto ter si mislili odpočiti po dolgem trudu, ko se vname neko noč na vseh krajih mesta strašen ogenj. Poglavar Rostopšin namreč je zaupal vsem prebivalcem zapustiti velikansko mesto ter je skrivaj zažgati. To pripravi Napoleona v strašno zadrego. Ogenj pogasiti ni bilo nikakor mogoče, ker se je bil v kratkem času razširil po vseh ulicah in trgih, zima pa se je vedno bolj približevala, torej mu ni druzega kazalo, nego zapustiti nesrečno mesto in vrniti se zopet, od koder je prišel. —

Viši poveljniki so si prizadevali, kolikor je bilo moč, da bi vojakom na poti srčnost ne upadla in da bi se posamezne čete ne odločile od glavne armade. Obetali so jim, da pridejo kmalo v Smolensk, kjer bodo dobili zaželenega počitka in potrebne hrane, ki jim je jelo že primanjkovati. Najbolje tolažilo pa je bilo rumeno solnce, ki je še vsaki dan vzhajalo ter pošiljalo svoje krepčavne žarke na zemljo. Solnce — to zlato solnce, vir kreposti vsem živim stvarém, to je je še poživljalo ter jim dajalo srčnost, da niso popolnoma

obupali in so še odbijali napade kozaških čet in oboroženih kmetov, ki so je nadlegovali od vseh strani.

Dne 6. listopada se skrije solnce; višnjevo nebo se prevleče s temnimi oblaki, ki so se vedno bolj kupičili in kupičili, kakor bi hoteli pasti z vso silo na borno francosko armado. Izpod neba so padale na pol strjene deževne kaplje, ki so se kmalo spremenile v debele snežne koeče; od severja pa je pripihala ostra burja, da je revnim vojakom kar sapo zapirala. Skozi in skozi premočena oblčila, ki so bila preslaba braniti vojake hude ruske zime, prevlekla so se z debelo, ledeno skorijo, na raztrganih črevljih in hlačah pa so se držale debele ledene kepe, ki so hojo še bolj ovirale. Na pol zmrznjeni vojaki so se tresli mraza ter šklefetalí z zobmi; udje so se jim krčili, kolena šibila, po laséh in krog ust se jim je delalo ivje in debele ledene gručice so jim visele po bradah. Strašna burja je razpršila sneg, zamedla pote ter pokrila brezdna in prepade, da nihče ni vedel, kam bi se obrnil, da ne bi se vdrl v skrito globino. V takošne prepade in globine se jih je mnogo vdrlo; že prej vsi zmrznjeni in oslabei, niso si mogli zdaj več pomagati, zastonj so prosili pomoči svojih tovaršev, dokler jih ni pokrila bela snežna odeja ter je zakopala v mrzel grob. Marsikomu so otrpnili udje, spodtaknil se je nad kamenjem ali pa ob truplo kacega mrtvega tovarša, ležečega v snegu; padel je in nikdar več vstal, kajti v malo trenutkih ga je zapadel debel sneg in le majhen, bel kupec je naznanjal njegov grob.

Ni dolgo trpelo in vsa cesta je bila napolnjena s takošnimi gomilami. Tudi najhrabrejšega vojaka je pretresnilo videti, kako cepajo tovarši po poti; nehoté je zatisnil oči in obrnil se v stran, da ne bi videl nesrečneža, ki je milo zdihoval v snegu. Vsa planjava je bila pobeljena s snegom. Kakor neizmerno morje se je širila pred njimi snežena puščava, podobna neskončnemu pokopališču, kjer se je vrstil grob za grobom. Le visoke smreke s temno-zelenimi vejami so stale nepremekljivo sem ter tje po polji, kakor vrbe žalostnice na pokopališčih. — Strašen prizor, ki se ne dá popisati, odprl se je revnej Napoleonovej armadi; vse vse se je vzdignilo zoper njo, celó nebesne moči so se združile z neprizanesljivimi ljudmi, da bi vničile Napoleonove naklepe.

Orožje, s kterim so pri Malojarslavcu zadnjikrat ruske čete napadli, bilo jim je sedaj za nadlego. Marsikomu je primrznila roka k puški, da ni mogel več gibati z njo. Zmrznjeni in sestradani vojaki so cepali na tla, orožje jim je padalo iz rok, in ko so zopet vstali, niso imeli več orožja; otrpnjeni udje niso imeli moči pobrati ga. Niso ga pometali sami proč, zima in lakota ste jim ga izpulili iz rok. — Posamezne čete, ki so se ločile od armade, ter se razkropile po stranskih potih, da bi si poiskale živeža, prišle so večkrat v roke trdosrčnim Kozakom in ruskim kmetom, ki so je do čistega obropali in na pol nage pustili v snegu. — Nihče ni sploval več vojaških dolžnosti, vsak se je le trudil, da bi si otél življenje. Častniki so bili še, ki so delali čudovita dela, oni sami so si napravili oddelek, da so odbijali sovražnika, ter varovali armade, da je niso popolnoma Rusi potolkli; prostak se ni mogel več braniti, ker ni imel orožja.

Ko je napočila dolga noč in je po planjavi strašno burja brila ter raznašala sneg na vse kraje, niso imeli utrujeni vojaki nikjer pripravnega mesta, da bi si odpočili. Posedli so v sneg in skušali zakuriti ogenj, pa mokre, ivnate smrekove veje niso hotele goreti; če pa se je primerilo, da je ogenj že nekoliko plapolal, pogasil

ga je debelo padajoči sneg, in ubogim vojakom se še greti ni bilo moč.

Da bi lakoto, ki jih je vedno huje trla, nekoliko potolazili, pekli so si konjsko meso; če pa je kdo imel še kaj režene moke, skuhal si je v sneženi vodi borno večerjo, neslano in nezabeljeno. — Ko je napočilo drugo jutro, ležalo je krog ognjev polno zmrznjenih vojakov in konj, s katerimi so se potem gostili volkovi in druga zverjad.

Topove, razne umetne izdelke in druge dragocenosti iz Kremlja, so potopili v jezero Semlavo, kamor so tudi vrgli velikanski križ Ivana velikega. Nihče se ni menil več za lepoto, vsak si je prizadeval, da bi to rešil, kar je vsakemu najdražje — življenje.

Tisoč in tisoč zmrznjenih vojakov, ki so se borili pod mogočnim Napoleonom, pokrilo je tisto nesrečno zimo rusko zemljo. P.

Paša za buče.

Ni vsak kraj enako dober za buče. Gorati kraji, kjer je dosti vres, drevja, grmovja in travnikov so za bučeloreja bolj pripravi, ko na ravnini, kjer je veliko polja, pa malo sadnega drevja in travnikov.

Hočemo našteti najimenoitnejše drevje in zelišča, ki bučelam obilne hrane dajejo. Sem slišijo vsa sadna drevesa: črešnja, hruška, jablan, sliva, marelica in kostanj; pa tudi na gozdnih drevesih in grmeh dobiva se zdatne bučelne hrane. Leskovje in olšje že brž, ko sneg skopneva, razveseljuje pridne bučelice s prvo medeno hrano, posebno pa s cvetnim prahom, ki ga za zalego toliko potrebujejo. Da pa buče, v spomladi še letanja nenavajene predaleč letati ne morajo, je dobro leskovja in olšja nasekati in ga blizo ulnjaka postaviti, da se tam razcveta in se manj bučel pozgublja. Lipov cvet posebno ljubijo in ga od zgodnjega jutra do trdega mraka obiskujejo, še celo po noči na lipah ostajajo. Ker je pa lipova strd zelo vodena, je le tedaj kaj prida naberó, kedar lipe niso predaleč od ulnjaka, sicer je domú leté preveč pozgubé.

V prav gorkih letih daje smreka, mecesen in borovec prav dobro pašo; celi kanci strdene tekočine tedaj po vejah kapljejo in panji se kmalo tako s strdjo napolnijo, da je treba jim preobilno bogastvo včasih še po dvakrat odvzeti. Ali ta lesna strd, ki se po nekkih uséh nareja, strdne kakor sladkor, da jo buče po zimi težko zavživajo.

Dobro pašo dobivajo tudi na akaciji, ktera posebno hitro zraste, na krljiki in na češminji.

Med manjšimi rastlinami dajo največ strdi vres, posebno spomladni, in črnica, ki pri vgodnem vremenu panje zlo obogati in buče najbolj na rojenje pripravi. Najbolj pa napolnuje nam panje žlahtno dišeča ajda. Močni panji lahko po 4 libre na dan naberó. Ta strd je posebno dobra za srečno prezimovanje bučel.

Strdena zelišča so dalje: ogerščica, turška in bela detelja in lucerna. Le škoda, da buče na navadnej rudečej detelji nič ne dobivajo, ker imajo prekratek rilec. Rade obiskujejo tudi meliso, resedo, timijan, žajbelj, domači in divji, materno dušico, kumino, janež, solnčne rože, grah, lan, riček in sploh vse rožice, ki cvetó po senozetih in njivah.

Včasih dobivajo buče o soparnem vremenu nena doma preobilno hrano na mani, ki se tudi po nekkih uséh posebno pa na sadnih drevesih napravlja.

Več ko je teh imenovanih dreves in zelišč blizo ulnjaka, tem več si pridne delavke naberó in tem več dobička bučeloreja prinaša.

Vendar ni eno leto kakor drugo; največ je na dobrem, sparnem vremenu ležeče. Če ob ajdinem ali kakem drugem cvetu dežuje ali mrzel veter piše, buče pri vsej svoji pridnosti nič ne bodo nabrale. Nasproti pa, če je vreme prav sparno, nebo bolj oblačno in vlažno, topel veterc pihlja, tedaj se ne more bučelar dosti načuditi urnosti in pridnosti bučelic, ki kakor strel iz panja letajo in kmalo, s sladkim brešnom napolnjene, težko pihaje na panjevo brado padajo. J. S.

Dober drevesni vosek.

Dober drevesni vosek se nareja tako-le: Vzemí dva dela rumenega voska, dva dela bele smole in tri dele loja. Vse te reči deni v glinjastej (prstenej) posodi k ognju, da se na zmernej vročini raztopé; potem pridni nekaj venecijanskega terpentina. To zmes moraš vedno mešati, in kedar koli se v posodi vzdigovati začne, mora se posoda z žerjavice vzdigniti. Ko je vse dobro razpuščeno in zmešano, vlije se v kako posodo, ki je blizo do vrha z vodo napolnjena. Ko se ohladi, naredi iz zmesi majhene štručice in je hrani v mastnem papirju.

Tudi tako-le se dela drevesni vosek: V sili se vzame rumeni vosek in v enakej obilnosti svinjske masti; oboje se raztopi in dobro pomeša. Fr. J.

Spreminjava žuželek.

Kaj čudovita prikazen v živalstvu je spreminjava žuželek. Skoraj vse preživljajo svoje dni v različnih podobah. Iz jajčic namreč se ne izvalé že starim podobne krilate živali, ampak le majhne živalce, ki so najbolj črvom podobne. Ljudje tudi mislijo, da so črvi in je tudi tako imenujejo; v natoroznanstvu pa se zovejo ličinke. Te ličinke so majhene, pa silo požrešne; nekatere celó v enem dnevi več snedó, nego same tehtajo. Nekatere živé le malo dni, nekatere pa tudi več let. Za nekaj časa pojenja njih življenje, žuželka neha žreti in gibati se ter otrpne tako, da je popolnoma mrtvej enaka. Okoli živali se naredi kožnata lupina; časi jo obdaja še poseben svilnat ovoj; ta ovoj si žival že prej sama naprede, in v tem zavitku počiva potem, kakor v mrtvaški trugi. V tem stanu se imenujejo žuželke bube. Prej ali pozneje pa nastopi zopet čas novega življenja, mešček počí in iz njega se prikaže žuželka v svojej popolnej podobi, ktere potem več ne spremeni. Spremenila se jej ni samo podoba, ampak tudi hrana.

Najznamenitiša pa je spreminitev pri metuljih. V prvo je ostudna, strašno požrešna in škodljiva gosenica, ki pojeda perje in brstje po drevju, ali pa je še celó grd v blatu živeč črv. Kmalo pa gosenica zbolí, zvija se in stega na vse strani in gosenica mora umreti v mrtvaški trugi, ki si jo je sama naredila. Ko pa posije pomladno solnce, razpolje se lupina in iz groba se prikaže vsa druga žival — lep, pisan metulj. Ta ni tako ostuden in škodljiv, kakor gosenica, in tudi listja in blata več ne jé, ampak srka z dolgim sesalom le roso in med iz cvetic. Veliko metuljev pa celó nič ne vživa, ker le kratek čas živé.

Kako lepo se nam kaže v tej spreminjavi prehod človeka iz revnega zemeljskega življenja v kraj večnega veselja! Kako jasno se nam kaže v spreminjevanju teh živalic stvarnikova vsegamogočnost, ki po svoji dobrotljivosti kliče naše duše k popolnosti, ko se iznebijo zemeljske peze. Že v starodavnih časih so modrijanje spoznali to podobo in slikali na grobne spomenike gosenice in metnlje.

Narava ima sploh več podob dušnega življenja in ravno s tem se prikupi mislečemu človeku, ki iz vnanjih podob in prikazni sklepa na više reči. Fr. M.

Rastline in svetloba.

Da žival živeti more in rastlina rasti, treba je obema zraka, mokrote in toplote. Ali če bi imela žival pa rastlina le samo zraka, vlage in toplote, pač bi životarila, pa k čvrstej krepkej rasti treba je tudi še svetlobe. Kako mrtvih barv so živali, ki vedno v zemlji in po temnih votlinah živé; in ljudje po velicah mestih, ki le malo kedaj izza temnega zidovja pridejo — kaj ne, kako so blede in slabotni! Kako so pa rastline čvrstih barv in rasti, pa živali kako lepo so pisane, ki živé v solnčnej svetlobi in kaki hrusti so naši gorjanci!

Najbolj se pa kaže važnost svetlobe na rastlinah. Vse zanikerne so in vele, pa slabotne in blede, če jim ne sije ljuba dnevna luč; tudi niso dosti boljše, kjer jih sonce le malokedaj obsveti — nič prave krasote nimajo in zelenjave, tudi lepega pisanege cvetú ne in prijetne dišave. Čvrsta rast, lepo zeleno peró, krasni cvet, prijetna vonjava najti so le na solnčnej svetlobi. Kako blede je zelje, katero jeseni zasade v temno klet; ko ga pa spomladi presade na solnčni vrt, kmalo jame krepko zelenjad poganjati in v živ rumen cvet gnati, ki nam semena rodi. In krompir, če dolgo leži v kleti, začne blede vele kali poganjati; pa če je kako okno blizu, skoz katero se vsiplje solnčna svetloba, koj tje kaj spenja in steguje kali, se ob steni kviško vzdiguje in v okno rije z vršički, ker ga vabi svetloba — tako moč ima do rastlin.

Ako jasnega zgodnjega jutra stopimo na pisani travnik, ko še sonce ne sije, vidimo lepe cvetke priklonjene držati pisane glavice in po večem celó priprte; — ko se pa mila žareča nebeška luč razlije čez plan, odpirajo se cvetice ena za drugo, širijo svoje ude in vršičke, in kakor se pomiče sonce po nebu, tako se obračajo po njem. Zjutraj je vse obrnjeno proti vzhodu, proti večeru pa gleda na zahod, da se v večernem hladu, ko svetlobe več ni, zopet zapré. Tolika je moč svetlobe do rastlin! Z.

Najboljša in najsrečnejša dežela.

Pri Lacedemoncih je svoje dni živel izvrstni in sloveči modrijan, ki se je Karillos klical. Vprašan, katera dežela bi bila po njegovih mislih najboljša in najsrečnejša: „Tista dežela,“ je djal, „je najsrečnejša, kjer si prizadevajo ljudje drug drugemu v dobrem djanji prekositi, toda brez ropota in brez nepokojev.“

Gospodarske drobtine.

Kako se delajo suhe droži. Na 1 funt vroče vode vzemi poldrugi funt režene moke, 12 lotov dobrih droži in primešaj še toliko moke, da postane gosta kaša. To kašo postavi na toplo peč, da vzhaja, potem jo hitro izsuši.

Ako hočeš, da se bodo droži posebno dolgo držale, moraš na vodi skuhati hmelja, jo precediti, in potem s to vodo reženo moko popariti. Na 1 funt vode vzemi 2 lota hmelja.

Droži za vsakoršno peko dober kup. Zmečkaj 1 funt olupljenega in skuhanega krompirja, primešaj 4 lote belega sladkorja (cukra), 1 žlico olovih droži in polič tople vode. To vse dobro premešaj in pusti kacih 24 ur, da se na toplem mestu kvasi.

Zdrav kruh dober kup. Tak kruh se dobi, ako se zmešajo 4 deli ržene, 1 del koruzne (turšičine) moke in 1 del kuhanega krompirja.

Da dobi kruh rumeno in gladko skorjo. Predno vsajaš kruh v peč, pometi jo z mokrim omelom, potem pa zamaši mesteje z mokro slamo. Voda se v vročini izpari, in ta sopara se vleže na hlebe in stori, da je potem skorja gladka in rumena.

Smešnice.

Staro dete. Nekeje devetdeset let starej ženi umrje hči, ki je bila sedemdeset let stara. Ko stara mamica za njeno smrt izvé, reče svojim prijateljicam, ki so bile pri njej v vasi: Oh sirotica, — ali vam nisem vedno pravila, da se to dete ne bo redilo!

Modro. Gre nek cigan s svojim prijateljem mimo vislice ali gavg. Prijatelj, pokazavši s prstom na vislice, vpraša cigana: „Hej ti cigan, da bi vsak tam gori visel, ki je to zaslužil, kje bi ti zdaj bil?“ Cigan modro odvrne: „Da je takó, gotovo bi jaz zdaj sam tu hodil!“

Dve mošnji. Prijatelj se prijatelju potoži, da so mu njegovi siromašni sosedje kaj nadležni, da ga skoro ni dneva, da bi nikogar pri njem ne bilo s prošnjo, da naj mu posodi zdaj groš za sol, zdaj goldinar za štibro, ali davek i. t. d. „Ne morem pa, pravi, legati, da nimam in tako posojam vsakemu, kolikor morem. Nekteri mi vračajo kdaj kaj, nekteri pa nikoli nič. Kaj mi je storiti?“

Na to mu svetuje prijatelj tako le: „Stori tako, kakor jaz, pa ne boš legal in tvoj denar ostane pri tebi. Jaz namreč imam dve mošnji za denar. Enej sem dal ime „vse moje premoženje“, drugej pa „nekdo“. V prvi imam navadno 5 grošev, v drugej pa vse druge denarje. Kedar me kdo kaj na posodo prosit pride, odgovorim mu: Dragi sosed! sam vam nimam v „vsem premoženju“ več ko 5 grošev; pa da bi tudi meni samemu kaj treba bilo, moral bi si od „nekoga“ kaj izposoditi! — Vidiš, prijatelj, ali nisem modra glava? P. Pr.

Zastavice.

11. Kako bi tri jabelka med tri očete in dva sina tako razdelil, da dobi vsak eno jabelko?
12. Kdo je po smrti rudeč?
13. Kterega kamenja je največ v zidu?

14. Zakaj turen zidajo?

15. Kaj je to: perje ima, tič ni; rep ima, miš ni; krono ima, Bog ni?

Vganjka zastavic v 2. listu. 6. Da vse, kar rodi, nazaj dobi; 7. Rosa, ki pokriva hribe in doline; 8. Ker sedeti ne more; 9. Ker jih prati ne morejo; 10. Mlinar.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Zadnji čas se je na Dunaji veliko popirja popisalo o vprašanji, za koliko udov naj bi se pomnožila poslanska zbornica. Temu je bilo število prenizko, unemu previsoko; le malokdo se je vprašal za stroške, ki spet državi narastejo, in vendar je varčnost prvi pogoj pametnega gospodarstva! Nov hrup so zagnali ustavoverni zastran neposrednih volitev; pač čudno, da začno sami rušiti ustavo, ki so si jo pred enim letom po lastnej všečnosti ustvarili. Ministerstvo je obljubilo, da podá zbornici o svojem času predloge o pomnoženju poslancev in o neposrednih volitvah. — Nekteri ustavoverci so pač čudni ljudje: za se vso svobodo in vse pravice, drugomislečim pa bi radi še zadnji pomoček človeškega življenja — živež — utrgali kakor se je pokazalo v odborovej seji, v kateri je bila beseda o stroških za bogočastje: nasvetovali so namreč, da bi se duhovnom, ki se vpirajo ustavi, plača prikrajšala ali popolnoma ustavila; le prvomestnikov glas je razsodil, da ni obveljal ta čudni nasvet. — Postava o šolskem nadzorstvu, kakor jo je večina deželni zborov po ministerskej osnovi potrdila, zadobi že s tekočim mesecem občno veljavo; to pa velja tudi o postavi, ktero je ministerstvo nekterim deželam samostalno zaukazalo. Bog daj, da bi se po tej postavi z našimi šolami kmalo na bolje obrnilo; pozdeva se nam vendar, da je prvi pogoj šole zboljšati boljša odgoja učiteljev in boljša plača za njih trud, da bodo mogli z veseljem streči svojemu imenitnemu poklicu. — Slovanska stranka v državnem zboru je zastavila ministerstvu za uk in bogočastje dvojno vprašanje: dalmatinski poslanec Ljubiša je vprašal ministra: ali, kedaj in kako misli vlada v Dalmaciji, kjer živi razun nekaj tisoč Lahov sam slovanski narod, izpeljati ravnopravnost jezika po §. 19 — in dr. Toman ž njegovimi družniki je zastavil vprašanje: kako da se ukaz o šolskem nadzorstvu vjema z državnimi in deželnimi postavami in še posebno z državno postavo od 25. maja 1868. Na Tomanovo vprašanje je odgovoril g. minister, da je popolnoma ustavno ravnal in varoval samo pravice državnega zakonodavstva. — Poslanska zbornica je sklenila, da se povrne deželam, kterim je vlada nekdaž deželno premoženje vzela, nekoliko tega zneska; v tej meri naj Českej povrne 1 milijon in 90,000 gld., Sileske 15,000, gornje Avstriji 380,000 gld., Štajerske 2 milijona in 700,000 gld. in Kranjske 700,000 gld. v novih 5 percentnih obligacijah. Tirolske, Saleburške in naše Koroške, ktere so že zdaj dobivale vsakoletno povračilo, izplača se kapital v istih državnih obligacijah. — Prejšnji gališki namestnik grof Goluhovski je že nekaj časa na Dunaji in se posvetuje z ministrom notranjih zadev, kako bi se dalo ustreči poljskim tirjavam. — Minister za kmetijstvo je storil predlog, da bi se ustanovila visoka kmetijska šola namesto ogerskega Altenburga. Grof Spiegel pobija napravo take visoke šole, ampak želi, da bi se napravila prav praktična kmetijska šola. Kmetijstvo, pravi

potrebuje mož, ki travi rast vedó, ne pa taci, ki travo rasti slišijo. Kmetijska šola brez praktičnih vadeb je vojaška šola brez orožja.

Ogerski zbor je sklican z vis. kraljevim pismom na 20. dan meseca aprila. Volitve za-nj morajo še ta mesec biti dokončane in se torej kmalo prično. — Bolj ko se na Ogorskem bliža ta čas, toliko živeje gibanje se kaže pri Madjarih, Srbih in Romanih; celó ubogi, zatirani Slovaki, ki doslej niso imeli nobenega zastopnika na zboru, tudi ti se po malu zbujaajo in poganjajo za poslance izmed svojih mož. Upati je, da spravijo tudi Slovaki, če tudi je Madjari zelo pritiskajo z žganjem in pestmi, nekaj domorodcev v zbor. — Po madjarskih volilnih okrajih se še vedno pridno pobijajo; v te nemirne kraje je poslalo ogersko ministerstvo posebne komisarje in tudi vojščakov, da bi mirili vročo kri in pri volitvah obračali vodo na vladni mlin. V Szöllösu so ostale tri osebe mrtve na zbirališču, okoli 30 pa je bilo ranjenih; zares znamenja neke hunske omike! — Njegovo veličanstvo cesar s svitlo cesarico dospe 8. t. m. s številnim spremstvom v Zagreb; delajo se za vreden sprejem mnoge priprave. Odtod se podá presvitli cesar na daljo pot na Reko, v Pulj in v nektera mesta v Dalmaciji; cesarica se vrne iz Zagreba v Budo.

Nemško. Prusovski poslanec v Parizu zatrjuje po Bismarkovem povelji v svojih razgovorih z Napoleonom, da Prusija ne misli na vojsko in da resnično želi mir ohraniti. — Po časnikih se je bralo, da ste sklenili Rusija in Prusija sledečo pogodbo: 1. ko bi dobivala Turčija od Avstrije ali Francije kako denarno podporo, zavezete se Rusija in Prusija podpirati Grčijo z armado 2. Prusija se zaveže, da hoče Avstriji v vojaškem obziru roke zavezati, Rusija pa bo svoje moči v Vlaško poslala. 3. Rusija bo koj začela svojo južno armado za vojsko pripravljati, Prusija pa izreka, da je vsak trenotek za boj pripravljena, 4. brez dogovora s zadevno vlado ne more ne Rusija ne Prusija vojske začeti.

Bavarski vojni minister je tirjal v zbornici 4,700,000 gld. kredita, da se v kratkem času oskrbi armada z novimi puškami na igle. Priporočal je zboru, naj mu prošnjo brž ko brž dovoli. Ti čudni tiči ne obetajo lepega vremena. — Bavarska zbornica je potrdila šolsko postavo v cerkvenem smislu z 114 glasovi proti 26.

Francosko. Francosko že delj časa poželjivo obrača svoje oči na sosedno malo, pa bogato Belgijo. Ker ta ni pripustila, da bi prišle železnice v tuje, posebno francoske roke, jel se je Napoleon in francoski narod jako hudovati, če ravno je Belgija popolnoma prav ravnala, in skoraj bi se bilo izcimilo belgijsko vprašanje, Napoleonu zaželena prilika, da bi bila Francoska to državo požrla. — V Parizu je neki rekel imeniten mož: „Se pred 31. majem se bo ob Renu in Donavi razleglo gremenje kanonov.“ — Barkostaja Toulonska je neki prenapolnjena z bojnimi ladjami. Kar Francoska izvrstnega premora v vojaštvu, vse se nahaja zdaj v Toulonu. Kupčijske ladje smejo, ker prostora zmanjkuje, k večemu 8 dni v luki ostati, da se z živežem previdijo. Vse kaže, da se nekaj važnega namerja.

Angleško. V Londonu se je 16. pr. m. parlament s prostolnim govorom odprl. V govoru se povdarja sobesno vladina želja in skrb, da se ohrani mir; ob enem se obeta skozi 300 let hudo zatiranim Ircem mnogo važnih sprememb v cerkvenem, šolskem in davkovskem oziru. V nižej zbornici je izrekel prvi minister Gladstone svoje veselje nad tem, da se je srečno končal grško-turški razpor.

Špansko. Ustavodejni zbor na Španskem je izročil Serrano - ju najvišjo izvrševalno oblast. On jo je prevzel in rekel, da mu je vsaka osebna slavohelepnost tuja. — Nekteri časniki hočejo vedeti, da prevzame portugalski kralj Fernando kandidaturo za španski prestol.

Rusko. Te dni se je mnogo pisarilo o neke ruske okrožnici, da jo je razposlala vlada iz Petrograda, in da v njej se zelo neprijazno govori o Turčiji, tem bolj po godu pa gledé grške dežele, kterej Rusija marsikaj obeta zastran njene razširjave. Vse te novice pa so se neki izsnovale iz razgovora med ruskim knezom Gorčakovim in nekim grškim diplomatom, nimajo torej tolicege pomena, kakor so nekteri sodili. Morebiti izmišljeno ali vsaj ravno tako negotovo je, kar je do zdaj znanega o nekej zvezi med rusko in prusko vlado zastran jutrovihih zadev. — Rusija ima velikanske namére, da razpelje železnice po svojih deželah. Vlada je sestavila poseben odbor, da izmed premnogo osnov odobruje najpred tiste, kterim je izpeljava najbolj potrebna. Pri tem se najbolj gleda na narodne in vojskne potrebe. Najpred se napravi železnica od Moskve do Smolenska, ter od Kovna do Libave. Privoljenje za izpeljavo že imata bankirja Sulzbach in Schepeler (v Frankobrodu n. M. in v Rigi).

Turčija in Grško. V teh dveh deželah je za zdaj potihnil vihar ter ponehal prepir. O razporu med tema državama je kazalo, kakor da bi sušica ragloma hotela Turčijo pograbit; toda le-ta naglost je prejenjala, da-si ni ozdravljena bolezen. Diplomate so zamazali luknjo v pljučih „bolnega moža“ in dan mu je čas, da bo še nekoliko svet dolgočasil, ali menda ne dolgo. Pariški zbor (konferencija) se je dobrovoljno razšel potem, ko mu je naznanila Grška, da sprejema njegove določbe. Prvosedniku je naročeno, da se ima zahvaliti v Carigradu in v Atenah za prijenljivost, s ktero ste se vdali prepirajoči oblasti. Po tem takem Turčija in Grška zopet stopite v diplomatično zvezo, vendar še le v nekterih tednih. Poprej se morajo poslanci uveriti vsak na dotičnem kraju. Poslanci bodo novi in kdo vé, če ne bo že zavoljo novih oseb spet kacega prepira, ker kdor se rad prepira, temu ne zmanjka prilike.

Grški prvi minister Zaimis je narodu razposlal razglas, v katerem razlaga, kako se je vnela in rasla razprtija med Turčijo in Grško. Potem omenja, kako se je vmes vteknil pariški zbor in razjasnuje na zadnje, zakaj Grška zdaj ni mogla drugače ravnati. Med drugimi razlogi je posebno važen ta, da ima zdaj premalo vojne priprave. Prej ko mogoče, pravi, bode boljše in tolaži narod, da s čimur se je vlada zdaj zavezala, ne velja za prihodnost.

Rumunsko. Novico, da je Bratiano zopet minister, povedali smo prezgodaj; vendar se kaže, da bode kmalo, ker ima močno stranko za-se in le-ti neki zelo rogovilijo, da bi ga spravili vladi na čelo. Te dni so se slišale novice, da hoče knez Karol odstopiti, pa so preklicane. Sploh pa so velike homatije na Rumunskem in dve stranki ste si silovito nasproti: ena postopa za za Napoleonom in pleše, kakor on žvižga, ena pa je pod banderom Bratianovim in brž ko ne bode zmagala zadnja.

Azija. Perzi, ktere ščujejo Rusi, delajo strah Turkom, Rusi sami pa delajo strah Angležem. Angleški časnik „Times“ priznava, da Rusija gospodari že skoraj po vsej srednji Aziji, da bode prej ko mogoče si na ravnost pot naravnala med Kavkazom in Aralskim jezerom, da bode vladar imel novo cesto do rek Oksa in

Jaksarta. Tako, menijo Angleži, bode Rusija vedno dalje segala po deželah notranje Azije in tem lože spravljala tje vojne priprave. V Afganistanu blezo da je mnogo taci, kterim se Rusi všeč in bi se radi zedinili z njimi. Vendar bi bilo smešno, menijo „Times“, da bi se Angleži bali za svojo deželo, ki je imajo v Aziji, ker prvič ni vzroka, da bi se Rusom podtikale tako noroglave misli, drugič imajo Angleži dosti železnice in močno vojno, s ktero bi zmagljivo odganjala vsakoršni napad.

Razne novice.

Prošnja. „Cvetnik slovenske slovesnosti“ mora proti koncu prihodnjega meseca v novo v natis, da se do novega šolskega leta dovrši. Obrača se s tem izdajatelj do vseh prijateljev slov. književnosti, sosebno pa do č. gg. profesorjev in učiteljev, da bi mu prišli s svojim svetom na pomoč ter mu blagovoljno naznanili, kaj naj se kot manj pripravno za šolski poduk izpusti, kaj na novo privzame, da bo knjiga ustrezala vsem tirjavam kot berilo na naših viših gimnazijah in realkah, za ktere jo je vis. ministerstvo lani [potrdilo. Več oči več vidi.

A. J.

Sadjerejcem. G. L. Pintarjeva sadna drevesnica na Breznici ne slovi samo po Kranjskem, ampak tudi po sosednih deželah kot prva te vrste; šteje namreč že okoli 800 plemen najzlahtnejšega sadja, ki se goji po naših krajih, ali na Nemcih, v Belgiji, na Francoskem, Angleškem in v Ameriki, zraven pa tudi pri nas prav dobro stori. Kdor si želi svoj vrt s prav lepim sadjem nasaditi, temu svetujemo, naj se obrne po drevesec naravnost do g. župn. L. Pintarja na Breznici (pošta Radolice) ali v Celovcu do g. Arztmanna (št. vidsko predmestje št. 31). Cena posamesnim drevescem, seženj dolgim, je: a) hruškam 50 kr. (pritlikavim 30—35); b) jablanam 35 kr. (pritlikavim 30); c) črešnjam 30—35 kr.; d) višnjam 30—35 kr.; e) slivam 30—35 kr.; f) breskavam in marelicam (aprikoznom) 30—35 kr.; g) orehom 25 kr.; h) murbam 25 kr.; po čevelj visokim za živo mejo 1 kr.; i) erfurtskim in angleškim špargljem 3 kr. in k) reum esculentum, prav dobro sočivje 5 kr. Slovenci! še veliko imate praznega prostora okoli hiš, na katerem bi vam utegnili sadno drevje bogato roditi in vam lajšati težko breme obilnih davkov in drugih stroškov v gospodarstvu. Vsak naj zasaди slednje leto vsaj nekaj zlahtnih drevesec in kmalo bode jelo ž njegovim gospodarstvom na bolje iti! Sadjereja je z živino in žitorejo najimenitniša panoga domačega gospodarstva; torej dober gospodar sadjereje nikdar ne bode zanemarjal.

Drugi imenitni sadjerejec na Kranjskem je g. A. Net, posestnik v Kokrici blizu Kranja. Tudi pri njem se morejo dobiti drevesca in cepiči najzlahtnejših sadnih plemen.

Nesreča na morji. Strašna nesreča se je prigodila 20. febr. na morji blizu 10 milj od Visa, Dalmaciji nasproti, kjer je bila l. 1866 slavna morska bitva. Vojenska fregata „Radecki“, ki je imela 29 kanonov in moči za 300 konj ter je bila l. 1855 na Angleškem izdelana, ta ladija je bruhnila okoli desetih omenjenega dneva z vsem, kar je bilo na njej, nenadoma v zrak in se je brž na to potopila. Vnel se je namreč strelni prah (smodnik) in tako je bilo v hipu konec ladije in ljudi, kterih je bilo na ladiji 380. Od teh se jih je rešilo s plavanjem samo 23 oseb, pa še med temi je

5 težko, 5 pa lahko ranjenih. Koliko žalosti njih zapuščenim družinam, staršem, znancem in drugim prijateljem!

Priprave za cerkv. zbor. Sobana, odločena za seje velicega cerkvenega zbora, obsega čez 2400 štirjaških črevljev, da ima v njej lahko 2000 oseb prostora. Sedeži se vzdigajo drug za drugim, kakor v rimskih okrogliščih; vseh je 800 in vsi bodo z zelenim suknom pregrnjeni. Papežu na desnici bodo sedeli kardinali, na levi poslanci svetnih vladarjev. Škofov in viših škofov se pričakuje okoli 600. Beseda pri obravnavah bode latinska; naglopiisci bodo duhovni, kateri bodo imeli mesto na zamreženej tribuni. — Papež Pij IX. vlada sedaj 24 let, torej za sv. Petrom med vsemi papeži najdaljše. Letos obhaja sv. Oče svojo zlato mašo.

Strašna vraža. V dragonieskej občini v Ogerski je dal kmet Janoš Zsimjero izkopati svojo ženo, koja je bila je umrla pred 6 tedni in jo je dal vpričo mnogih sosedov ssekati na drobne kose. Nazoči, zlo začuden, so ga vprašali, zakaj je to storil, on pa jim odgovori: „Baba me je hodila vsako noč strašiti in se mi je grozila, da me boče zadaviti. Zdaj bom vendar imel mir!“

Usihanje petrolejevih vrelec. Ameriški čas-kamniki sporočajo, da mnogi petrolejevi vrelec (vrelci nega olja) naglo usihajo. Stari vrelci Freedom v New-Yorku, 14' globok, je dajal iz prva obilo olja; s čem pa so mu v bližavi drugi vrelci odprli, usehnila sta oba studenca drug za drugim. To se je prigodilo po več drugih krajih in izmed vseh starših vrelec v Sandi, Kanavhi i. t. ne bi nobeden ne dajal več olja, ko ne bi ga od časa bolj globoko izkopali. Enako se pripoveda tudi o 55 prvotnih studencih ob Iravadn v Indijani. Cena kamnemu olju utegne torej v kratkem spet poskočiti.

Oglasnik.

Družba sv. Mohora.

(Do 28. februarja).

A. Gg. dosmrtni udje.

	gld.	kr.
306 Anton Prevodnik, posestnik v Poljanah	15	—
307 Fr. Bajt, krčmarski sin na Trati	15	—

B. Gg. letni udje.

	gld.	kr.
1. Mat. Brolih, dekan v Šmariji	105	—
2. J. Matoh, župnik v Galiciji	11	—
3. Fr. Jančar, kapl. v Negovi	40	50
4. Juri Kvaternik, dekan v Gerovem	38	—
5. Mat. Stagoj, župnik Treboljski	25	—
6. Gr. Prekoršek, župnik pri sv. Jederti	17	—
7. Jan. Vraz, kaplan v sp. Poljskavi	12	50
8. Fr. Trafenik, župnik v zg. Poljskavi	14	90
9. O. Lenard Zihelr, katehet v Paznu	25	—
10. J. Parapat, kaplan v Podbrezji	28	50
11. J. Kaplenk, fajm. na Blokah	22	—
12. J. Godec, župnik v Glinjah	14	—
13. J. Cibašek, farni oskrbnik v Medgorjah	8	—
14. Fr. Kene, župnik v Zavodni	5	—
15. J. Simonič, kapl. v Ormužu	20	—
16. M. Bogolin, kapl. na Trati	23	—
17. Fr. Klemenec, kur. 1, Fr. Rus, 1, župn. J. Globočnik 1 gld. 90 kr., kapl. Fr. Zupan 2, uč. Fr. Pfeifer 3, kapl. A. Müller 1, J. Ramšak 1, A. Igerc 1, prov. A. Repič 3, Šerbicelj M. in A. 2, uč. A. Kunšič 1, akt. J. Krasnik 1, župn. J. Fluher 1, J. Juh 1, J. Dobernik 1, uč. Žibert 1, L. Einspieler 1, O. Nem. Smoković 3 gld. 20 kr., kpl. A. Švinger 1	28	10
Vkup	467	50

Dopisovalnica.

A. Č. gg. družnikom: G. A. G. v R. Družbine bukve se bodo tudi letos meseca julija razposlale; da bode knjiga „Friederik Baraga i. t. d.“ tudi s sliko rajnega škofa ozaljšana, to se ume samo po sebi g. J. P. v P. Zgodi se, kakor želite zastran razpošiljave; g. kapl. J. Pl. na Trebelnem. Vi se hudujete, da Vam kot dosmrtnemu uduše nismo poslali družbinih bukev za l. 1869. Ali ne veste, da se vse bukve ne morejo v dveh mescih v tiskarnici dovršiti in da vsako leto meseca julija razpošiljamo? Torej potrpljenje!

B. Č. gg. pisateljem: g. L. Z. v Z. Poslani spis premalo zanimiv za prosto ljudstvo; g. uč. A. K. v dol. vasi. Pred prihodnjo sejo se Vam ozir poslanih „Napevov“ ne more kaj določnega odgovoriti;

C. Č. gg. dopisnikom: g. G. S. R. v M. Lani in predlanskim smo po tem poti blizo 400 gld. škode utrpeli, torej brez zamere, da Vam našega lista ne moremo pošiljati brez naročnine; g. L. Z. v P. Kakor hitro nam dojde od g. Jurčiča nadaljevanje romana „Cvet in Sad“, brž pojde „Cvetje“ v natis, da se še ta šestka dokonča; g. F. J. v N. Zgodi se v nekaj dnevih; g. A. J. v L. Ko preberemo povest, naznanimo Vam svoje misli; vendar bode bolje, da nam slikate narod rajši v njegovih nedolžnih šalah, ko v njegovih strastih; g. Ant. Rut. pod B. Kako to, da je nam naročnina 2 krat došla?; g. A. P.—g. v G. Le pošljite; prav ljubo nam bode; g. J. P. v P. Lepa hvala; prihodnjič, takrat prepozno; g. J. U. v M. Srčen pozdrav in lepa hvala za mični spisek; prosim večkrat kaj.

Duhovske spremembe.

Ljubljanska škofija. Lokalija Goriče je podeljena Mih. Golmajerju, lok. na Šentjurski gori, in letá je 13. sveč. razpisana. Č. g. Mih. Skubcu, duh. pom. v Žužemberku, je podeljena lokalija Poljanica. — Umrla sta č. gg. Jan. Vovk, duh. pom. v Ribnici, 20. t. m., in Ign. Kutnar, fajm. v Boštanj, 21. t. m. Boštanjka duhovnja je torej 24. t. m. razpisana.

Žitna cena.

(V Gorici po kaznaniku, drugej povsod po merniku preračunano).

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Gorici	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	62	4	50	4	—	3	70	2	50
Rež	3	36	3	20	2	90	2	40	—	—
Ječmen	3	28	2	50	—	—	2	60	1	70
Ajda	2	61	2	40	2	80	3	10	1	32
Turščica	2	55	3	10	2	80	2	30	1	40
Proso	—	—	2	40	2	50	2	40	—	—
Oves	1	88	1	80	1	95	1	80	1	35
Krompir	—	—	1	60	—	90	1	10	—	—
Fizol	—	—	—	—	—	—	2	20	2	10

Kurzi na Dunaju 2. marca.

5% metalike . 63 gld. 50 kr. Nadavek na srebro 121 gld. 25 kr.
Narodno posojilo 71 „ 50 „ Cekini 5 „ 81 „

Loterijske srečke.

V Trstu . 20. febr. 1869: 13, 25, 40, 78, 63
V Lincu . 20. „ 1869: 47, 12, 9, 34, 71
V Gradcu . 27. „ 1869: 56, 79, 3, 38, 25
Na Dunaju 27. „ 1869: 44, 29, 90, 67, 46
Prihodnje srečkanje v Trstu in v Lincu bo 6., v Gradcu in na Dunaju 13. marca.